



TREBUIE SĂ NE TEMEM DE CHINA?

SHOULD WE BE AFRAID OF CHINA?

Col. (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC *

Col. (ret) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU **

Rezumat: Republica Populară Chineză este, fără îndoială, țara cu cea mai interesantă evoluție în istoria umanității. Ascensiunea și expansiunea ei, pe toate planurile, la nivel mondial, nu mai surprinde pe nimeni. China, cu o mare întindere teritorială continentală și oceanică (a treia după Rusia și Canada), cu importante resurse naturale și o populație ce depășește 1,4 miliarde (aproape 19% din populația Terei), prin dezvoltarea ei economică, ajungând să dețină 16,5% din economia mondială¹, a juns a doua putere economică a lumii și a treia putere militară a contemporaneității, ceea ce îi permite să-și apere interesele în zona sa de influență. De altfel, dezvoltarea economică susținută a Republicii Populare Chineze, dacă continuă în ritmul actual, într-un orizont de timp mediu, va ajungă pe primul loc în economia mondială.

Cuvinte cheie: China; dezvoltare economică; comerț mondial; Drumul mătăsii; Eurasia; pericolul galben; riscuri internaționale.

Abstract: The People's Republic of China is, without doubt, the most interesting country in human history. Its rise and expansion, on all levels, worldwide, no longer surprises anyone. China, with a large continental and oceanic territory (third after Russia and Canada), with significant natural resources and a population exceeding 1.4 billion (almost 19% of the Earth's population), through its economic development, owning up to 16.5% of the world economy, has reached the position of second economic power of the world and

* Profesor consultant la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

** Cercetător științific gr.1, în Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare, Doctor în medicină, Profesor la Universitatea Titu Maiorescu, București.

¹ Analiza agendei – 26, „Cum să privim China – I”, TRT România, disponibil la <https://www.trt.net.tr/romana/programe/2019/06/25/cum-sa-privim-china-i-1225128>, accesat la 19.12.2019.



third military power of the current age, which allows it to defend its interests in its area of influence. Moreover, if it continues at the current pace, the constant economic development of the People's Republic of China – in a medium-term horizon – is going to put it on the first position in world economy.

Keywords: *China; economic development; world trade; Silk Road; Eurasia; yellow danger; international risks.*

Introducere

Al Doilea Război Mondial, cel mai distrugător dintre toate, a lovit cel mai crunt țările Europei, Orientul Îndepărtat și Extremul Orient. Europa Occidentală s-a refăcut relativ repede, cu ajutorul nu tocmai dezinteresat al SUA, iar China și Japonia cu forțe proprii. Mai întâi a fost *miracolul japonez*,² apoi ascensiunea Republicii Populare Chineze (RPC), care a dus la apariția sintagmei *pericolul galben*. În Extremul Orient și nu numai, chinezii ca popor sunt de admirat, iar ca forță militară sunt de temut.

Unii dintre analiștii politico-militari francezi considerau că Uniunea Sovietică avea un rol pozitiv pentru apărarea Europei Occidentale, prin obstacolul pe care l-ar reprezenta în calea unei eventuale expansiuni chineze, deci de limitare a *pericolului galben*.³ Și chiar a existat un război nedeclarat la frontiera sovieto-chineză, în 1969, pentru teritoriile chinezești aflate în litigiu.⁴ Pretextul chinezilor⁵ fusese ocuparea unei insule de pe

² Corina Chiriakov, „Miracolul economic japonez”, în *Scrib*, disponibil la <https://ro.scribd.com/doc/miracol-economic-japonez>, accesat la 22.12.2019.

³ Horațiu Pepine, „România privește în ochi pericolul galben”, în *Deutsche Welle*, București, 26.nov.2013, disponibil la <https://www.dw.com/romania-privește-in-ochi-pericolul-galben>, accesat la 23.12.2019.

⁴ Mihai Croitor, *România și conflictul sovieto-chinez (1956-1971)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2009, pp. 228-229; p. 270; Mihai Croitor, Sanda Croitor, PDF, „Nikita S. Hrușciiov și cheștiunea frontierelor în cadrul blocului comunist. Studii de caz: China, Iugoslavia, Polonia, România, Ungaria și URSS”, *ASTRA Salvensis - Revistă de istorie și cultură*, an VII, nr. 13/2019, pp. 172-173, disponibil la <https://astrasalva.files.wordpress.com/2019/06/astra-salvensis-vii-2019-no.-13.pdf>, accesat la 14.01.2020; A. N. I. C., Fond CC al PCR-Secția Cancelarie, dosar 4/1963, f. 40 (documentul în cauză a fost publicat. Vezi în acest sens: „1963 februarie 26-27. Stenograma ședinței Biroului Politic al CC al PMR cu privire la disputele din CAER și alte divergențe românosovietice”, în Dan Cătănuș (editor), *Între Beijing și Moscova. România și conflictul soviet-chinez*, pp. 181-204.



Fluviul Ussuri*. Cum se spunea în glumă *Rusia se învecinează cu cine vrea ea*⁶.

1. Relațiile româno-chineze

Politica externă românească din perioada de semi-independență față de URSS (1964 - 1989), când presiunile de la est erau maxime și exista chiar riscul de reocupare militară, s-a orientat spre un prieten mai pașnic și mai îndepărtat, care nu avea cum să ceară *pământ și apă* vorba poetului. Să ne amintim că rare au fost momentele din istoria țării noastre, în care, o mare putere mondială, și-a declarat în mod ferm sprijinul necondiționat, pentru poporul român, pentru independența și integritatea teritorială a României.** Astfel, s-au strâns relațiile multilaterale cu RPC: economic, cultural, militar și de informații, iar Ambasada chineză la București era la

⁵ Dr. Șerban Filip Cioculescu, „Relații ruso-chineze înainte și după Războiul Rece: aspecte politice, militare, economice”, în *Monitor strategic* nr.1-2/2011, p.15, București, disponibil la ispaim.mapn.ro › app › webroot › fileslib › upload › files, accesat la 27.12.2019.

* În 1964, Mao cerea Rusiei să dea Chinei diverse teritorii luate în secolul al-XIX-lea și chiar și înapoierea Kurilelor către Japonia, cu toate că liderul sovietic Nikita Hrușciiov acceptase ca URSS să se retragă din Manciuria și să renunțe la presiunile economice din vestul chinez, provincia Xinjiang! Mao a mai menționat acapararea de URSS a unor teritorii ale Germaniei, Finlandei și României. Au existat incidente de graniță foarte grave în 1969, soldate cu peste 1000 de decedați per total. Mai precis spus, la 15 martie, forțele chineze și sovietice s-au încăleștat pe granița de pe fluviul Ussuri, a cărui albie se schimba adesea în funcție de puterea apelor și de aluviunile purtate. Insula Zhengbao (Damansky) a fost mărul discordiei. Liderii comuniști Kosâghin și Ciu En Lai au negociat finalmente o încetare a focului. Chinezii au respins propunerile sovietice precum un pact de neagresiune și acceptarea principiului talvegului pentru delimitarea graniței fluviale disputate, în zona marilor fluvii Ussuri și Amur. Comuniștii chinezi nu au putut accepta mai ales rămânerea insulei Heixiazi (Bol'shoi Ussuriisk) în stăpânirea Moscovei, fiind vorba de un punct strategic vital la confluența celor două ape menționate. De asemenea insula Tarabarov din provincia Heilongjiang și o altă insulă din bazinul râului Argun, în provincia Habarovsk.

⁶ Florin Nahorniac, „Cu cine se învecinează Rusia? Cu cine vrea ea! Ce facem dacă vrea cu România?” ziarul *Ștefan cel Mare*, nr.633/ 2019, disponibil la <https://www.ziarulstefancelmare.ro> › cu-cine-se-invecineaza-rusia-cu-cine-..., accesat la 28.12.2019.

** China a fost singura mare putere a lumii dispusă la un angajament de război cu Uniunea Sovietică, în august 1968, pentru a apăra România în fața pericolului extrem și iminent de agresiune și ocupație militară din partea forțelor Tratatului de la Varșovia. „Romania poate conta în apărarea independenței sale pe sprijinul poporului chinez”, a declarat la 23 august 1968 Zhou Enlai, Premierul Consiliului de Stat.



același nivel de importanță ca ambasadele URSS și SUA. Un exemplu de cooperare militară româno-chineză din anii 1970, când URSS a refuzat să ne vândă unele categorii de tehnică militară, RPC ne-a oferit unele linii tehnologice, utilaje și documentații tehnice necesare producerii de tehnică militară în industria națională de apărare.⁷

În primii ani, după evenimentele din decembrie 1989, relațiile bilaterale marchează o etapă de relativă stagnare. Schimburile comerciale au scăzut drastic, iar acțiunile de colaborare economică în derulare au înghețat.

După luna octombrie 1990, se reiau, cu o oarecare greutate, relațiile bilaterale identificându-se domeniile de colaborare în spiritul noilor schimbări geopolitice; contactele diplomatice se multiplică, se produce o normalizare a raporturilor dintre cele două țări, pe baza principiilor de drept internațional și se reiau vizitele oficiale la nivel guvernamental și al președinților de stat. De remarcat că, centrul de greutate al diplomației chineze în Europa s-a mutat la Belgrad, iar în 1999 a fost bombardat *ca din greșeală* de aviația SUA⁸.

După anul 2000, ca urmare a vizitelor importante în RPC a unor delegații guvernamentale se va ajunge la stabilirea și semnarea mai multor instrumente juridice ce vor sta la baza relațiilor de colaborare și convenirea de noi înțelegeri și acțiuni de cooperare bilaterală, în diverse domenii.

Perioada anilor 2000 – 2004, este cea mai fastă din istoria ultimilor douăzeci de ani. Are loc o amplificare a relațiilor bilaterale prin eforturi continue pe trei direcții: menținerea intensității schimburilor de vizite la nivel înalt și consolidarea relațiilor politice; dezvoltarea activă a comerțului și cooperării economice și financiare; strângerea cooperării și consultării în afacerile internaționale și acordarea reciprocă de înțelegere și sprijin pe aspecte de interes pentru cealaltă parte. Astfel, «România devenea cel mai important partener al Chinei în Europa»⁹. Remarca aparține președintelui

⁷ Petre Opreș, „Câteva programe militare românești din perioada 1970-1985. Contracte cu China și nevoia de submarine”, în *Contributors.ro*, din 2 sept. 2015, disponibil la www.contributors.ro › Romania si Rusia Sovietică, accesat la 28.12.2019.

⁸ Adrian Mihai Diaconu, „Intervenția militară a NATO în Iugoslavia din anul 1999”, *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, iunie 2015, p. 146, disponibil la <https://revista.unap.ro> › index.php › revista › article › download, accesat la 02.01.2020.

⁹ Adrian Năstase, „Evoluția relațiilor româno-chineze după 1989. Scurtă sinteză”, *Blog*, disponibil la <https://-adriannastase.ro/2013/11/27/evolutia-relatiilor-romano-chineze-dupa-1989-scurta-sinteză>, accesat la 02.01.2020.



chinez Jiang Zemin, un prieten declarat al românilor, cunoscător al limbii române și îndrăgostit de poezia eminesciană.¹⁰

În anul 2004, cu prilejul vizitei de stat în România a președintelui R. P. Chineze, Hu Jintao, a fost semnată Declarația Comună a României și a Republicii Populare Chineze privind stabilirea unui *Parteneriat Amplu de Prietenie și Cooperare*, iar la 25 noiembrie 2013, cu prilejul vizitei oficiale în România a Premierului Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Li Keqiang, a fost adoptată *Declarația comună a Guvernului României și Guvernului R. P. Chineze privind aprofundarea cooperării bilaterale, în noile circumstanțe*.

Emigrația chineză în România a apărut după anul 1990 și a evoluat rapid, stabilindu-se într-o proporție importantă în București, dar și în alte centre economice dezvoltate ale țării. Imigranții chinezi se ocupă, în special, cu activități comerciale și de servicii. Au înființat complexe comerciale, spre exemplu complexul comercial „Dragonul Roșu”, care reprezintă nucleul proiectului China Town România, ce se va extinde în perimetrul București – Dobroești – Voluntari – Afumați, prin construirea unui centru de afaceri *China Business Center Romania* și a unui complex rezidențial *China Towers*.¹¹ Apoi din capitala țării, investiții de mici dimensiuni au migrat spre unele centre economice importante ale țării.

La sfârșitul anului 2014, compania ZTE, unul dintre cei mai mari producători de rețele de telecomunicații din China, a deschis un centru de servicii. Apoi o altă investiție importantă în domeniul telecomunicațiilor mobile este reprezentată prin *Huawei Technologies*, care a deschis un centru regional la București ce asigură suportul tehnic pentru Europa Centrală și de Est, țările nordice și cele din vestul continentului.¹²

Republica Populară Chineză și-a anunțat intenția de a investi în sectorul energetic, în special pentru realizarea reactoarelor 3 și 4 de la

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Mihai Adrian, „China vrea în UE, cu escală la prin România”, *Jurnalul Național*, 17 iunie 2006, disponibil la http://www.media.imopedia.ro/stiri-imobiliare/china_vrea..., accesat la 03.01.2020.

¹² Huawei a anunțat noul smartphone Mate Xs ... - Yoda.ro, disponibil la <https://www.yoda.ro › smartphones › huawei-deschide-primul-sau-custome...>, accesat la 03.01.2020.



Cernavodă¹³, și pentru care în anul 2019, s-a semnat un acord preliminar, [dar și] în complexele energetice de la Rovinari și Mintia-Deva, acord încheiat în octombrie 2014¹⁴, în proiecte de centrale eoliene, [dar] și realizarea hidrocentralei de la Tarnița – Lăpușești, pe Someșul Cald, contract de construire încă nesemnat.¹⁵

Un alt domeniu atractiv pentru investițiile chinezești îl constituie infrastructura de transporturi, unde se are în vedere construirea unei linii ferate de mare viteză pe ruta Viena – București – Constanța, proiect în discuții cu partea chineză.¹⁶

În agricultură, chinezii sunt interesați de importul de produse agrolimentare (în special de carne, vin, cereale și miere de albine), precum și de echipamente industriale.¹⁷

Din anul 2004, până în prezent [2019], deși volumul investițiilor a crescut în mod constant, relațiile cultural-științifice și schimburile comerciale româno-chineze s-au intensificat, totuși, investițiile acestei mari puteri economice, în mari proiecte de infrastructură din România, se lasă așteptate.

2. Istoria recentă

Podișul din centrul Chinei a fost al doilea leagăn al apariției civilizației umane, după cel din Mesopotamia.¹⁸ Imperiul chinez este mai

¹³ Gabriel Kolbay, „Cât de riscant e pentru Romania să construiască reactoarele 3 și 4 de la Cernavodă cu chinezii?”, *Ziare.com*, 9 mai 2019, accesat la 04.01.2020.

¹⁴ Acord Complexul Oltenia-China Huadian Engineering pentru un grup energetic la Rovinari și Mintia, disponibil la stiri.tvr.ro › acord-complexul-oltenia-china-huadian-engineering-pentru-un-..., accesat la 04.01.2020.

¹⁵ Ministrul Energiei, Sper să semnăm contractual de construire a hidrocentralei Tarnița-Lăpușești anul acesta, *Media Fax*, 7 feb 2019, disponibil la <https://www.mediafax.ro/-economic/ministrul-energiei-sper-sa-semnam-contractul-de-construire-a-hidrocentralei-tarnita-lapusteri-anul-acesta-17867589>, accesat la 05.01.2020.

¹⁶ Chinezi vor construi o linie de mare viteză în România, *digi24*, disponibil la <https://www.digi24.ro> › Știri › Externe › Mapamond, accesat la 05.01.2020.

¹⁷ Îndrumar de afaceri pentru Republica Populară Chineză Ediția: 2018 Lucrare elaborată de Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat Biroul de Promovare Comercială Economică Beijing, PDF, disponibil la imm.gov.ro › wp-content › uploads › 2018/11 › Îndrumar-de-afaceri-Rep..., accesat la 05.01.2020.

¹⁸ Istoria omenirii-Antichitatea 1, disponibil la <https://ro.scribd.com/doc/16614285/istoria-omenirii-antichitatea-1>, accesat la 05.01.2020.



vechi decât Imperiul Roman, iar în Antichitate și în Evul Mediu avea legături comerciale cu toată Lumea Veche (Asia, Africa și Europa), denumite de europeni ca *Drumul mătăsii**. Dar civilizația și bogăția Chinei au atras succesiv cuceritori mongoli, japonezi și europeni și credem că, desigur, la o scară mai mică, o putem compara cu soarta României.

După decesul fondatorului și conducătorului RPC, Mao Zedong, țara a trecut prin mai multe transformări economice și sociale, dar a păstrat linia politică. Mao crease cel mai populat stat din lume, care încorporea China, Mancuria, Mongolia Interioară, Uiguria și Tibetul, cu aproape 1 mld de locuitori de rasă galbenă, limba chineză a devenit limbă vorbită de cei mai mulți locuitori ai planetei, a început industrializarea, iar nivelul de trai s-a dublat rapid (performanță neegalată de alte țări). Practic, de la o medie de un pumn de orez de om pe zi, s-a ajuns la doi pumni de orez de om pe zi. Nouă ni se pare acum amuzant, dar într-o țară cu un miliard de oameni flămânzi, chiar era o performanță.

Republica Populară Chineză a reușit să depășească, prin ideologie și forță, toate convulsiile economice și sociale, a continuat industrializarea, a recâștigat colonia britanică Hong Kong în anul 1997, colonia portugheză Macao în 1999, încearcă să obțină Insula Taiwan (Republica Chineză¹⁹). S-a luptat cu URSS în 1969²⁰, s-a luptat în diferite țări sprijinite de armata SUA (Coreea de Nord 1950-1953, Vietnam 1961-1975 etc.), și în prezent fortifică un arhipelag din Marea Chinei, intrând în conflict cu țările riverane și cu SUA.

Republica Populară Chineză a ajuns a doua putere economică mondială, la concurență cu SUA, are cel mai mare produs intern brut (PIB), este a doua putere științifică, este cel mai mare exportator din lume și al

* *O legătură comercială între China și Europa care a existat din cele mai vechi timpuri și care s-a bazat pe schimburi de mărfuri, înlesnind totodată și contacte diplomatice și culturale.*

¹⁹ *Administrația de la Taipei, este înregistrată oficial sub numele Republica China.*

²⁰ Conflictul de frontieră chino-sovietic din 1969 se referă la o serie de conflicte armate de-a lungul frontierei dintre cele două țări ca urmare a rupturii relațiilor chino - sovietice din 1969.



doilea importator, are cea mai numeroasă armată din lume,²¹ dispune de arme nucleare, reprezintă a treia forță militară mondială și ca membru permanent al Consiliului de Securitate, are drept de veto la ONU.

Având toate aceste avantaje, chinezii sunt în expansiune la nivel mondial, pe toate planurile, dar deocamdată pașnic și reciproc avantajos – de fapt așa au început toate superputerile.

Unul dintre principalele atuuri ale expansiunii mondiale a fenomenului economic chinezesc o reprezintă emigrația chineză, care a ajuns la mai bine de 50 milioane de oameni²² și pe care economia țărilor unde s-au stabilit, precum și cea a RPC se sprijină. Aceasta a ajuns aproape pe toate meridianele Terrei, mai ales în statele dezvoltate economic, întemeind puternice comunități chinezești și de unde trimit spre țara de origine importante resurse financiare (aproape 80% din investițiile externe în economia Chinei, o reprezintă investițiile chinezilor cu trai permanent peste hotare²³) și, deloc de neglijat, informații despre dezvoltarea economică a țărilor în care s-au stabilit. De altfel, se constată că foști imigranți chinezi sau urmași ai acestora au început să se reîntoarcă în China ca milionari, dezvoltând afaceri și contribuind la crearea de noi locuri de muncă.²⁴

Chinezii au achiziționat obiective industriale și resurse naturale în toată lumea, iar în țara lor au numeroase zone economice libere, care sunt puse la dispoziția investitorilor străini. Moneda națională, renminbi (yuan) a ajuns valută forte, iar SUA sunt cel mai mare datornic al RPC. Acest *boom economic* cere însă o dezvoltare continuă, dacă stagnează apare riscul de recesiune, iar urmările pot fi catastrofale și se extind la nivel mondial.²⁵

Ca urmare, RPC a stabilit o strategie economică pe termen lung, bazată pe schimburile comerciale ale producției industriale, agricole și de servicii, pentru susținerea fluxului permanent de exporturi și importuri de

²¹ Cifrele statistice arate ca RP C are peste 4,5 milioane de militari activi și în rezervă fiind cea mai numeroasă forță armată din lume, Top 10 cele mai mari forțe militare din lume, disponibil la <https://media-top-10-cele-mai-mari-forțe-militare...>, accesat la 07.01.2020.

²² Dr. Radu Săgeată, PDF, *Emigrația chineză.*, Introducere, p.1, Academia.edu, disponibil la https://www.academia.edu/emigrația_chineză, accesat la 07.01.2020.

²³ *Ibidem*, p. 8.

²⁴ *Ibidem*, p. 15.

²⁵ Iulian Chifu, „Alertă în 2019: China în depresie economică. Lumea în pragul unei noi crize globale. Pulsul planetei”, *Evez zilei.ro*, disponibil la <https://evz.ro/alerta-in-2019-china-in-depresie-economica-lumea-in-prag...>, accesat la 05.01.2020.



mărfuri, care constituie baza bogăției și puterii oricărei țări. Imensa capacitate de producție a Chinei a deplasat centrul de greutate al producției și comerțului mondial din zona Atlanticului spre zona Pacificului și ca urmare, propune un proiect pentru un nou *Drum al mătăsii*, care să lege China de Europa și de restul lumii. În opinia noastră, nu credem că mutarea ar fi din emisfera vestică spre emisfera estică, deoarece toată Lumea Veche (Europa, Asia și Africa) se află majoritar în emisfera estică, deci inclusiv China. De fapt, cel mai intens comerț internațional se făcea din vestul emisferei estice spre estul emisferei vestice (între Europa și America), iar acum este și mai intens din estul emisferei estice spre vestul emisferei vestice (între Asia și America). Uneori presa insistă cu unele inexactități geografice, cum este că România ar fi o țară est-europeană, când realitatea geografică este că ne aflăm în Europa Centrală, iar Bucureștiul este chiar la mijlocul distanței dintre estul și vestul continentului (ar trebui ca măcar în lucrările științifice să se utilizeze termenii corecți).

3. Noul Drum al mătăsii în Lumea Veche și Lumea Nouă

În Lumea Veche, în Evul Mediu se făcea comerț între China și Europa cu caravane și cu corăbii, pe diferite rute, denumite generic *Drumul mătăsii*.

În anul 2015, China a lansat *Belt and Road Initiative*²⁶ (inițiativa centură și drum - BRI) un proiect evolutiv compus din două concepte complementare: *Silk Road Economic Belt*²⁷ adică centura de coridoare terestre feroviare și rutiere care leagă China de Europa Occidentală, și *21-st Century Maritime Silk Road*²⁸ adică rutele maritime care leagă China de Europa Occidentală. Acestea reprezintă dezvoltarea unui proiect eurasiatic

²⁶ Alexandra Buican, „Noilor Drumuri ale Mătăsii” (Belt and Road Initiative), *Capital*, 28 nov 2017, disponibil la <https://www.capital.ro/romania-si-china-au-semnat-protocolul>, accesat la 05.01.2020.

²⁷ Richard Ghiasy and Jiayi Zhou, „Silk Road Economic Belt”, *Our work: Cooperation for Peace and Security*, disponibil la <https://www.fes-asia.org/news/the-silk-road-economic-belt/>, accesat la 07.01.2020.

²⁸ Dr Lora Saalman, Richard Ghiasy, Fei Su, „New report on the 21st Century Maritime Silk Road”, disponibil la <https://www.sipri.org/news/2018/new-report-21st-century-maritime-silk-road>, accesat la 07.01.2020.



mai vechi, început în 2013, numit *One Belt, One Road*²⁹ (o centură, un drum - OBOR) care leagă cu *cale ferată* electrificată centrul Chinei cu Kazahstan, Rusia, Bielorusia, Polonia, Germania, Franța și Marea Britanie (în 16 zile) și ruta maritimă care leagă porturile din estul Chinei cu Taiwan, Hong Kong, Macao, Singapore, Sri Lanka, Egipt, Portugalia și Germania (în 36 de zile). Acest proiect înlocuia proiectele ratate ale Rusiei de a lega prin calea ferată eurasiatică Londra de Vladivostok, adică de la Oceanul Atlantic la Oceanul Pacific și celălalt proiect, mai mic, al autostrăzii care înconjoară Marea Neagră.

Proiectul BRI dezvoltă proiectul inițial și prevede o *rețea rutieră* care traversează China de la marea Galbenă, spre Kirghistan, Uzbekistan, Tadjikistan, Turkmenistan, Iran, Turcia și se continuă în Europa. Un alt traseu este spre Kazahstan și Rusia, altul spre Kazahstan cu traversarea Mării Caspice, altul pornește din vestul Chinei spre Iran, Tadjikistan, Kirghistan, și Afganistan³⁰. Traseul spre Iran, Turcia și continuarea spre Europa este amânat din cauza sancțiunilor ONU impuse Iranului. Toate acestea vor forma *Rețeaua rutieră asiatică* (cu 6 autostrăzi cu 4 și cu 6 benzi)³¹, care deși va deservi și Europei, nu este finanțată de UE.

Rețeaua feroviară eurasiatică ce leagă China de Europa Occidentală,³² este cel mai lung traseu de cale ferată, peste 10 mii de km, ajunge din 2011 la Duisburg, din 2013 la Hamburg, din 2014 la Madrid, din 2015 la Rotterdam, din 2016 la Lyon, iar din 2016 traseul Germania-China

²⁹ Nouvelle route de la soie, *Wikipedia*, disponibil la https://fr.wikipedia.org/wiki/Nouvelle_route_de_la_soie, accesat la 07.01.2020; Reacția stupefiantă a ministrului Energiei la declarațiile lui Klaus Iohannis, disponibil la <https://www.b1.ro/stiri/economic/b1-romania-statele-unite-klaus-iohanis...>, accesat la 07.01.2020.

³⁰ Jean-Paul Larcon, Corinne Vadcar, PDF, „Les nouvelles Routes de la Soie - enjeux et opportunités économiques”, Chambre de commerce et d'industrie de Paris Ile-de-France, June 2019; pp. 9-14; 15-19, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/334416174..._Les_nouvelles_Routes_de_la_Soie_enjeux_et_opportunités_economiques, accesat la 08.01.2020.

³¹ Réseau routier asiatique, *Wikipédia*, disponibil la https://fr.wikipedia.org/wiki/Réseau_routier_asiatique, accesat la 08.01.2020.

³² Viorica Marin, „Noul Drum al Mătăsii ce leagă China de Marea Britanie”, *Adevarul.ro-international*, disponibil la https://adevarul.ro/international/asia/noul-drum-matasii-leaga-china-marea-britanie1_586d0bed5ab6550cb8130e0b/index.html, accesat la 08.01.2020.



se parcurge în 12 zile. Costurile sunt cu 80% mai mici decât la avion. Se proiectează și o cale ferată care până în 2026 va lega Londra de Pekin în 48 de ore. Deasemeni, chinezii participă la construcția unei căi ferate în estul Africii, pentru a face legătura cu resursele minerale din Congo și Africa de Sud.

*Căile maritime*³³ vor lega cele trei continente ale Lumii Vechi, cu porturi la Gwadar, în Balucistan (Pakistan), Reunion, Mayotte, Alat (Azerbaidjan), pe coasta de est a Africii și în Marea Mediterană. Toate aceste linii maritime vor fi păzite cu nave militare aflate pe *colierul de perle* de pe traseu (adică baze militare), contra pirateriei sau a eventualelor blocate navale. Dealtfel, rețelele terestre (rutieră și feroviară) au rolul pe de o parte de a decongestiona traficul maritim (cel mai ieftin, dar lent), iar pe de alta de a fi o alternativă strategică la transportul maritim, în caz de criză.³⁴

În Lumea Nouă, cele mai aglomerate linii maritime din lume sunt între SUA și China/Japonia. China proiectează și o cale terestră (rutieră și/sau feroviară) pentru legătura cu America, care să treacă prin Rusia, prin tunel sub strâmtoarea Bering, până în Alaska și de acolo să se racordeze la rețelele de transport ale SUA și Canadei.³⁵

La forumul interministerial China - CELAC, Santiago, 2019³⁶, chinezii au declarat că America de Sud și America Centrală fac parte din extensia naturală a Drumului mătăsii maritim.

³³ Mathieu Duchâtel and Alexandre Sheldon Duplaix, „Blue China: Navigating the Maritime Silk Road to Europe.”, *European Council on Foreign Relations*, 23rd April, 2018, disponibil la Blue China: Navigating the Maritime Silk Road to Europe, accesat 09.01.2020.

³⁴ Jean-Paul Larcon, Corinne Vadcar, PDF, „Les nouvelles Routes de la Soie - enjeux et opportunités économiques”, partie 2, *Opportunités sectorielles des nouvelles « Routes de la Soie »*, pp. 26-38, Chambre de commerce et d'industrie de Paris Ile-de-France, June 2019; pp. disponibil la <https://www.researchgate.net/publication/334416174...>, *Les nouvelles-Routes de la Soie enjeux et opportunités économiques*, accesat la 09.01. 2020.

³⁵ La nouvelle route de la Soie et un tunnel sous le détroit de Béring l'intention Westphalienne de la Chine, Tunnel sous le détroit de Béring, Wikipédia, disponibil la https://fr.wikipedia.org/wiki/Tunnel_sous_le_...; accesat la 09.01. 2020.

³⁶ José Manuel Salazar-Xirinachs, „A new phase in China-Latin America relations: cooperation on science, technology and innovation”, *Conference Paper (PDF) Available*, June 2019 with 69 Reads, disponibil la <https://www.researchgate.net/publication/333915551...>, accesat la 10.01 2020.



La acest proiect titanic, format dintr-o multitudine de proiecte mari, participă în prezent 144 de țări din toate continentele, inclusiv România. Se transportă nu numai mărfuri (produse industriale, materii prime, produse agricole) ci și energie, telecomunicații, se proiectează și se construiesc drumuri, căi ferate, poduri, tuneluri, porturi, aeroporturi, parcuri industriale, se desfășoară proiecte turistice, vamale și juridice, precum și concepte imateriale.³⁷ Acest gigantism sperie unele state mai mici, care se tem de pierderea parțială a suveranității prin prezența investitorilor chinezi, a datoriiilor și a forțelor de pază. Costurile totale sunt estimate la mii de miliarde de euro, și se evită finanțarea prin FMI și BM deoarece acestea reprezintă interesele SUA, care nu sunt favorabile acestui proiect.

Un comentariu se impune. Evoluția ascendentă a Chinei este oarecum surprinzătoare. Dictatura Partidului unic, combinată în mod paradoxal cu economia de piață (strategie încercată și la noi, prin 1970, perioada *mandatarilor*, care a fost abandonată deoarece ducea la inegalitate socială) a dus la o dezvoltare accelerată și la nevoia economică de extindere pe plan mondial.

Ca urmare, președintele SUA, Donald Trump, a spus recent, în stilul său caracteristic, că dușmanii SUA sunt: Rusia, China și UE³⁸, iar președintele Republicii Franceze, Emmanuel Macron, a replicat că „dușmanii UE sunt: Rusia, China și SUA³⁹ (și poate nu întâmplător la scurt timp a izbucnit revolta *vestelor galbene*, care durează și în prezent). Este evident că cei doi șefi de stat nu se gândeau la inamici, în sens militar, ci la competitori pentru supremația mondială, așa cum ar gândi majoritatea celor interesați de politică și strategie, dar nimeni nu mai formulase atât de tranșant acest adevăr.

³⁷ Jean-Paul Larcon, Corinne Vadcar, *Op.cit;* „E-commerce et les Infrastructures numériques.”, pp. 38-42, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/334416174..._Les_nouvelles_Routes_de_la_Soie_enjeux_et_opportunités_economiques, accesat la 10.01.2020.

³⁸ Bogdan Neagu, „UE încearcă să convingă China și Rusia să nu intre în jocul lui Trump de-a comerțul mondial”, *Eoroactiv.ro*, 16 Iul 2018, disponibil la <https://www.euroactiv.ro/-extern/trump-tusk-si-razboaiele-comerciale-11315>, accesat la 11.01.2020.

³⁹ Mihai Drăghici, „Emmanuel Macron, a replicat că dușmanii UE sunt: Rusia, China și SUA”, *Mediafax*, disponibil la <https://www.mediafax.ro › externe › monitorul-apararii-emmanuel-macron...> accesat la 11.01.2020.



În lumea marilor puteri, de la concurență până la război poate fi doar un pas. Numai că niciunul dintre rivali nu este singur, lumea nu mai este nici bipolară nici unipolară, ci multipolară. Fiecare superputere sau mare putere are o serie de state aliate sau prietene, care îi sprijină acțiunile, dar le și moderează atunci când este cazul. Nu ne așteptăm la acțiuni militare directe, ci doar la declarații și demonstrații de forță militare, economice, comerciale, financiare, culturale etc, directe sau indirecte. Să nu uităm că și *embargoul*, *blocada sau sancțiunile* sunt asimilate *stării de război*. Toate acestea pot să degenereze de la starea de *război rece* la *război hibrid* și în final la *război adevărat*, iar când este vorba de mari puteri, care dețin și arme nucleare, pericolul este imens.

În această conjunctură internațională există un risc pe termen mediu și lung: infiltrarea unora și altora în economia națională și în societate (inclusiv în țara noastră), care vor sprijini conflictele dintre competitori, cu urmări asupra economiei; putem fi afectați chiar dacă nu participăm activ și conștient la lupta dintre cei mari. Există riscul să fim datori la unul și la celălalt, să avem interese contradictorii simultan, să fim obligați să acționăm contra intereselor naționale, până acolo încât să fim ca o colonie îndepărtată, care nu a fost cucerită prin război ci prin tratate și contracte succesive semnate de *cozi de topor*.

În opinia noastră, clasa politică trebuie să fie vigilentă, să nu rateze oportunitățile economico-financiare ale cooperării, dar să nu creeze riscul de colonizare prin contracte dezavantajoase, așa cum s-a mai întâmplat în perioada *democrației originale*. Acest deziderat se poate realiza numai prin integrare deplină în structurile europene (așa cum sunt prevăzute în *Political guidelines for the next European commission 2019-2024*⁴⁰), prin legislație conformă Uniunii Europene și în acord cu aceasta pe toate planurile.

Concluzii

Putem să considerăm că așa zisul *pericol galben* chiar dacă există, nu vizează în mod direct România, și că dimpotrivă, noi am avea o oportunitate de dezvoltare prin cooperarea cu RPC, dar modalitățile

⁴⁰ Von der Leyen sets out green priorities for the 2019-2024 European Commission, *Interreg Europe*, disponibil la <https://www.interregeurope.eu/policylearning/news/-6399/von-der-leyen-sets-out-green-priorities-for-the-2019-2024-european-commission/>, accesat la 12.01. 2020.



concrete de cooperare trebuie să fie bine gândite și clar stabilite, pentru a fi reciproc avantajoase, să nu creeze un risc potențial, așa cum s-a mai întâmplat în istoria recentă a României.

În pofida unor situații internaționale dificile, relațiile României cu Republica Populară Chineză au rezistat în timp, chiar dacă uneori au existat unele asperități, bazându-se mereu pe o cooperare științifică, economică și culturală. Relațiile economice și comerciale au continuat să se extindă și să se aprofundeze an de an, astfel încât cele două țări s-au bucurat de rezultatele unei cooperării reciproc avantajoase.

Riscul major ar fi un război între marile puteri, în care și România ar putea fi angrenată prin alianțele militare și politice din care face parte, și ar avea de pierdut pe multiple planuri, fără perspectiva niciunui beneficiu, așa cum se întâmplă în prezent. Este bine că, cel puțin deocamdată, este pace, colaborarea internațională funcționează (deși cu unele sincope), iar pentru viitor, vorba poetului: *ce e scris și pentru noi, bucuroși le-om duce toate*.



BIBLIOGRAFIE

Surse de autor

- ALAZAR XIRINACHS J. M. S., „A new phase in China-Latin America relations: cooperation on science, technology and innovation”, Conference Paper (PDF) Available, June 2019 *with* 69 Reads, disponibil la <https://www.researchgate.net/publication/333915551...>
- BUICAN A, „Noilor Drumuri ale Mătăsi” (Belț and Road Inițiative), *Capital*, 28 nov 2017, disponibil la <https://www.capital.ro/-romania-si-china-au-semnat-protocolul>.
- CHIFU I., „Alertă în 2019: China în depresie economică. Lumea în pragul unei noi crize globale. Pulsul planetei”, *Evz zilei.ro*, disponibil la <https://evz.ro/alerta-in-2019-china-in-depresie-economica-lumea-in-prag...>
- CHIRIACOV C., „Miracolul economic japonez”, în *Scrib*, disponibil la <https://ro.scribd.com/doc/miracol-economic-japonez>.



- CIOCULESCU Ș. F., „Relații ruso-chineze înainte și după Războiul Rece: aspecte politice, militare, economice”, în *Monitor strategic* nr.1-2/2011, p.15, București, disponibil la ispaim.mapn.ro › app › webroot › fileslib › upload › files.
- CROITOR M., *România și conflictul sovieto-chinez (1956-1971)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2009, pp. 228-229; p. 270; Mihai Croitor, Sanda Croitor, PDF, „Nikita S. Hrușcirov și chestiunea frontierelor în cadrul blocului comunist. Studii de caz: China, Iugoslavia, Polonia, România, Ungaria și URSS”, *ASTRA Salvensis - Revistă de istorie și cultură*, an VII, nr. 13/2019, pp. 172-173, disponibil la <https://astrasalva.files.wordpress.com/2019/06/astra-salvensis-vii-2019-no.-13.pdf>; ; A. N. I. C., Fond CC al PCR-Secția Cancelarie, dosar 4/1963, f. 40 (documentul în cauză a fost publicat. Vezi în acest sens: „1963 februarie 26-27. Stenograma ședinței Biroului Politic al CC al PMR cu privire la disputele din CAER și alte divergențe românosovietice”, în Dan Cătănus (editor), *Între Beijing și Moscova. România și conflictul soviet-chinez*, pp. 181-204.
- DIACONU, A. M., „Intervenția militară a NATO în Iugoslavia din anul 1999”, *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I“*, iunie 2015, p. 146, disponibil la <https://revista.unap.ro> › index.php › revista › article › download.
- DRĂGHICI M., „Emmanuel Macron, a replicat că dușmanii UE sunt: Rusia, China și SUA”, Mediafax, disponibil la <https://www.mediafax.ro> › externe › monitorul-apararii-emmanuel-macron...
- DUCHÂTEL M., and DUPLAIX A. S., „Blue China: Navigating the Maritime Silk Road to Europe.”, *European Council on Foreign Relations*, 23rd April, 2018, disponibil la Blue China: Navigating the Maritime Silk Road to Europe.
- GHIASY R. and ZHOU J., „Silk Road Economic Belt”, *Our work: Cooperation for Peace and Security*, disponibil la <https://www.fes-asia.org/news/the-silk-road-economic-belt/>.
- KOLBAY G., „Cât de riscant e pentru Romania să construiască reactoarele 3 și 4 de la Cernavoda cu chinezii?”, *Ziare.com*, 9 mai 2019.



- LARCON J-P., VADRAR C., PDF, „Les nouvelles Routes de la Soie - enjeux et opportunités économiques”, Chambre de commerce et d'industrie de Paris Ile-de-France, June 2019; pp. 9-14; 15-19, disponibil la <https://www.researchgate.net/publication/334416174...>, Les_nouvelles_Routes_de_la_Soie_enjeux_et_opportunités_economiques.
- MARIN V., „Noul Drum al Mătăsii ce leagă China de Marea Britanie”, *Adevarul.ro-international*, disponibil la <https://adevarul.ro/-international/asia/noul-drum-matasii-leaga-china-marea-britaniei>.
- MIHAI A., „China vrea în UE, cu escală la prin România”, *Jurnalul Național*, 17 iunie 2006, disponibil la http://www.media.imopedia.ro/stiri-imobiliare/china_vrea...
- NAHORNIAȘ F., „Cu cine se învecinează Rusia? Cu cine vrea ea! Ce facem dacă vrea cu România?” ziarul *Ștefan cel Mare*, nr.633/2019, disponibil la <https://www.ziarulstefancelmare.ro/cu-cine-se-invecineaza-rusia-cu-cine-...>
- NAUMESCU V., Pro-Rusia, anti-SUA: Macron salvează sau distruge UE și NATO?”, *Contributors*, 11 dec 2019, disponibil la <http://www.contributors.ro/editorial/pro-rusia-anti-sua-macron-salveaza-sau-distruge-ue-si-nato/>
- NĂSTASE A., „Evoluția relațiilor româno-chineze după 1989. Scurtă sinteză”, *Blog*, disponibil la <https://-adriannastase.ro/2013-11/27/evolutia-relatiilor-romano-chineze-dupa-1989-scurta-sinteză>.
- NEAGU B., „UE încearcă să convingă China și Rusia să nu intre în jocul lui Trump de-a comerțul mondial”, *Euroactiv.ro*, 16 Iul 2018, disponibili la <https://www.euroactiv.ro/extern/trump-tusk-si-razboaiele-comerciale-11315>.
- OPRIȘ P., „Câteva programe militare românești din perioada 1970-1985. Contracte cu China și nevoia de submarine”, în *Contributors.ro*, din 2 sept. 2015, disponibil la www.contributors.ro › Romania si Rusia Sovietică.
- PEPINE H., „România privește în ochi pericolul galben”, în *Deutsche Welle*, București, 26.nov.2013, disponibil la



<https://www.dw.com> › românia-privește-în-ochi-pericolul-galben.

SAALMAN L., GHIASY R., SU F., „New report on the 21st Century Maritime Silk Road”, disponibil la <https://www.sipri.org/news/2018/new-report-21st-century-maritime-silk-road>.

SĂGEATĂ R., PDF, *Emigrația chineză.*, Introducere, p.1, Academia.edu, disponibil la <https://www.academia.edu> › EMIGRAȚIA - CHINEZĂ.

VON DER LEYEN sets out green priorities for the 2019-2024 European Commission, *Interreg Europe*, disponibil la <https://www.interregeurope.eu/policylearning/news/6399/von-der-leyen-sets-out-green-priorities-for-the-2019-2024-european-commission/>

Surse web

Analiza agendei – 26, „Cum să privim China – I”, *TRT România*, disponibil la <https://www.trt.net.tr/romana/programe/2019/06/25/cum-sa-privim-china-i-1225128>.

Acord Complexul Oltenia-China Huadian Engineering pentru un grup energetic la Rovinari și Mintia, disponibil la stiri.tvr.ro › acord-complexul-oltenia-china-huadian-engineering-pentru-un-...

Chinezi vor construi o linie de mare viteză în România, digi24, disponibil la <https://www.digi24.ro> › Știri › Externe › Mapamond.

„Conștiința trece prin stomac aparține social-democrației”, *Ziar la Negru*, disponibil la www.ziarulnegru.ro › constiinta-trece-prin-stomac-apartine-social-democratiei.

Huawei a anunțat noul smartphone Mate Xs ... - Yoda.ro, disponibil la <https://www.yoda.ro> › smartphones › huawei-deschide-primul-sau-custome...

Istoria omenirii-Antichitatea 1, disponibil la <https://ro.scribd.com/doc/16614285/istoria-omenirii-antichitatea-1>.

Îndrumar de afaceri pentru Republica Populara Chineză Ediția: 2018
Lucrare elaborată de Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat Biroul de Promovare Comercială Economică Beijing, PDF, disponibil la imm.gov.ro › wp-content › uploads › 2018/11 › Indrumar-de-afaceri-Rep...



- La nouvelle route de la Soie et un tunnel sous le détroit de Béring l'intention Westphalienne de la Chine, Tunnel sous le détroit de Béring, Wikipédia, disponibil la [https://fr.wikipedia.org > wiki > Tunnel_sous_le_...](https://fr.wikipedia.org/wiki/Tunnel_sous_le_...)
- Ministrul Energiei, Sper să semnăm contractual de construire a hidrocentralei Tarnița-Lăpușești anul acesta, *Media Fax*, 7 feb 2019, disponibil la <https://www.mediafax.ro/economic-/ministrul-energiei-sper-sa-semnam-contractul-de-construire-a-hidrocentralei-tarnita-lapusteri-anul-acesta-17867589>.
- Nouvelle route de la soie, *Wikipedia*, disponibil la https://fr.wikipedia.org/wiki/Nouvelle_route_de_la_soie;
Reacția stupefiantă a ministrului Energiei la declarațiile lui Klaus Iohannis, disponibil la [https://www.b1.ro > stiri > economic > b1-romania-statele-unite-klaus-iohanis...](https://www.b1.ro/stiri/economic/b1-romania-statele-unite-klaus-iohanis...)
- Réseau routier asiatique, Wikipédia, disponibil la [https://fr.wikipedia.org > wiki > Réseau_routier_a...](https://fr.wikipedia.org/wiki/R%C3%A9seau_routier_a...)
- Top 10 cele mai mari forțe militare din lume, cifrele statistice arate ca RP C. are peste 4,5 milioane de militari activi și în rezervă fiind cea mai numeroasă forță armată din lume, Top 10 cele mai mari forțe militare din lume, disponibil la <https://media-top-10-cele-mai-mari-forțe-militare...>

